

Kahramanmaraş Deprem'i Sonrası Göç Eden Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunların Öğretmen, Veli ve Öğrenci Bakış Açılıyla İncelenmesi (Samsun İl Örneği)

Examination of The Problems Experienced By Students Immigrant After Kahramanmaraş Earthquake, From Teacher, Parent and Student Perspectives (Samsun Provincial Example)

ÖZET

Bu çalışma, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından Samsun iline göç eden öğrencilerin yaşadıkları sorunları incelemek amacıyla öğrenci, veli ve depremzede öğrencisi bulunan öğretmenlerin bakış açılarıyla oluşturulmuştur. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılının 2.yarıyılında Samsun ilinde görev yapan ve depremzede öğrencisi bulunan 15 öğretmen, depremzede 15 öğrenci ile depremzede 15 veli ile yapılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Yapılan görüşmelerde elde edilen verilere bakıldığında göç eden öğrencilerin en çok yaşadıkları sorunların yeni ve farklı bir ortama girmek ve bundan kaynaklanan adaptasyon sorunu, arkadaş edinememe, bu travmanın etkisiyle yaşanan korku ve kaygı sorunu olduğu belirlenmiştir. Yapılan görüşmelerde bu sorunlarla baş etmek adına başvurulan çözüm yöntemlerine de değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Deprem, depremzede, doğal afet, öğrenci, veli ve öğretmen.

ABSTRACT

This study was created from the perspectives of students, parents and teachers who were earthquake victims in order to examine the problems experienced by students who migrated to Samsun after the Kahramanmaraş-centered earthquakes that occurred on February 6, 2023. The research was conducted with 15 teachers, 15 earthquake victims (student) and 15 earthquake victims (family of the earthquake victims), working in Samsun in the 2nd semester of the 2022-2023 academic year. The case study model, one of the qualitative research methods, was used in the research. In the selection of the study group, criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was preferred. A semi-structured interview form was used in the study. The obtained data were analyzed through content analysis. Looking at the data obtained in the interviews, it was determined that the most common problems experienced by the migrating students were entering a new and different environment and adaptation problems resulting from this, not being able to make friends, and fear and anxiety experienced due to the effect of this trauma. In the interviews, the solution methods used to deal with these problems were also mentioned.

Keywords: Earthquake, earthquake victim, natural disaster, student, parent and teacher.

GİRİŞ

Doğal afetler, dünya genelinde insanların yaşamını derinden etkileyen olaylar arasında yer almaktadır. Bu afetler, deprem, tsunami, kasırga ve sel gibi doğa olaylarından kaynaklanmaktadır. Doğal afetlerin nedenleri, etkileri ve yönetimi hakkında yapılan araştırmalar, afet risklerinin azaltılması ve toplumların hazırlıklı olması için büyük önem taşımaktadır.

Doğal afetlerin nedenleri çeşitli faktörlerle ilişkilendirilebilir. Coğrafi konum, iklim değişiklikleri, yer kabuğu hareketleri ve insan faaliyetleri gibi etkenler doğal afetlerin ortaya çıkmasında rol oynar (Smith, 2010; Güler, Çobanoğlu ve Baskı, 1994). Depremler yer kabuğunun hareketleri ve levha sınırlarındaki gerilimlerle ilişkilidir (Başçıftçı, 2020). Tsunamiler genellikle denizaltı depremleri veya volkanik patlamalar sonucu meydana gelir. Kasırgalar ise okyanus sıcaklığı, rüzgâr hızı ve atmosfer basıncının etkileşimiyle oluşur. Sel afetlerinin ise aşırı yağış, nehir taşkınları ve baraj kırılmaları gibi faktörlerle ilişkisi bulunmaktadır (Gökçekuş, Barlas, Almuhsen ve Eyni 2018).

Canay Tan Gülünay¹

Necati Anar²

Kübra Anar³

Selami Çelik⁴

Şaban Çelik⁵

How to Cite This Article

Tan Gülünay, C., Anar, N., Anar, K., Çelik, S. & Çelik, Ş. (2024). "Kahramanmaraş Deprem'i Sonrası Göç Eden Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunların Öğretmen, Veli ve Öğrenci Bakış Açılıyla İncelenmesi (Samsun İl Örneği)", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 10(1): 94-110. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10620611>

Arrival: 27 November 2023
Published: 31 January 2024

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/00jga9g46>

² Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/00jga9g46>

³ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/00jga9g46>

⁴ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/00jga9g46>

⁵ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/00jga9g46>

Doğal afetlerin etkileri genellikle büyük ölçekli hasarlar, sosyal ve psikolojik etkileri, can kayıpları ve ekonomik kayıplar şeklinde ortaya çıkar. Afet yönetimi süreci, afetlerin etkilerini en aza indirmek ve toplumların iyileşme sürecini desteklemek amacıyla çeşitli stratejileri içerir (Smith, 2016). Bu stratejiler arasında risk değerlendirmesi, hazırlık, müdahale ve iyileşme aşamaları yer alır. Afet öncesi hazırlık, erken uyarı sistemleri, acil durum planlaması ve toplum bilincinin artırılması gibi önlemler afet etkilerini en aza indirmek için önemlidir. Afetlerin hemen ardından ise hasar tespiti, acil yardım hizmetleri, sağlık hizmetleri ve psikolojik destek gibi önemli adımlar atılmalıdır (Büyükkaraçgan, 2016).

Doğal afetlerle başa çıkmak ve etkilerini azaltmak için ulusal ve uluslararası düzeyde birçok kuruluş ve politika mevcuttur. Birleşmiş Milletler (BM) ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, afet risklerini azaltmak, afet yönetimini güçlendirmek ve afetler sonrası iyileşme sürecini desteklemek için çeşitli programlar yürütmektedir (United Nations, 2015; World Bank, 2019). Ülkemizde ise Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), afetlerle mücadelede koordinasyon sağlama, kaynak yönetimi ve risk azaltma gibi önemli görevleri üstlenmektedir (AFAD, 2020). Ayrıca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan afet risk azaltma politikaları, yapısal önlemler, eğitim ve farkındalık çalışmaları gibi stratejilerle toplumların afetlere karşı dirençli hale getirilmesini hedeflemektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017).

Fiziksel etkiler açısından, doğal afetler büyük çapta zarar ve yıkıma neden olabilir. Depremler, şiddetli sarsıntılarla birlikte binaların çökmesine, altyapı sistemlerinin zarar görmesine ve toprak kaymalarına yol açabilir (Smith, 2010). Özellikle deprem bölgelerinde, yapıların sağlam olması ve deprem dayanıklılığına sahip olmaları büyük önem taşır. Tsunamiler, denizdeki deprem veya volkanik patlamalar sonucu oluşan devasa dalgalarla birlikte gelir. Bu dalgalar kıyı bölgelerindeki yapıları tahrip eder, deniz kenarındaki yerleşimleri sular altında bırakır ve can kayıplarına yol açar (Smith, 2014). Kasırgalar, şiddetli rüzgarlar, fırtına dalgaları ve yoğun yağışlarla birlikte gelerek büyük hasara neden olabilir. Yüksek hızdaki rüzgarlar binaları yıkabilir, ağaçları devirebilir ve araziye sel ve erozyona karşı savunmasız hale getirebilir. Sel felaketleri, nehir taşkınları, toprak kaymaları veya baraj kırılmaları gibi faktörlerle ortaya çıkar. Bu durumda su baskınları meydana gelir ve can kayıpları, evlerin yıkılması, tarım alanlarının tahrip olması gibi sonuçlar doğurur (Gökçekuş, Barlas, Almuhsen ve Eyni 2018).

Doğal afetlerin fiziksel etkileri sadece yapısal zararlarla sınırlı değildir. Afetler aynı zamanda çevresel etkilere de neden olabilir. Orman yangınları çevre ekosistemlerini tahrip eder, biyolojik çeşitliliği azaltır ve toprak erozyonuna yol açar (Karaağaç, 2023). Volkanik patlamalar ise atmosferde kül ve gazların yayılmasına neden olarak hava kalitesini olumsuz etkiler ve tarım alanlarında verim kaybına yol açabilir.

Fiziksel etkilerin yanı sıra doğal afetler ayrıca insan hayatını da derinden etkiler. Can kayıpları ve yaralanmalar en acı sonuçlardır. Depremler, tsunamiler, kasırgalar ve sel felaketleri, insanların hayatını tehdit eder ve acil müdahale gerektirir (Gökçekuş, Barlas, Almuhsen ve Eyni 2018). Afetlerin insan sağlığı üzerinde uzun vadeli etkileri de olabilir. Örneğin, sel sularında taşınan hastalık mikroorganizmaları su kaynaklarının kirlenmesine ve salgın hastalıkların yayılmasına neden olabilir. Ayrıca, afetler sonucu meydana gelen stres, travma ve kayıp duyguları da insanların psikolojik sağlığını olumsuz etkiler.

Doğal afetlerin fiziksel etkilerinin yanı sıra, ekonomik etkiler de önemli bir boyuttur. Afetler, maddi kayıplara ve ekonomik gerilemeye neden olabilir. Yapıların hasar görmesi, iş kayıpları, tarım alanlarının tahrip olması ve altyapı sistemlerinin zarar görmesi, ekonomik açıdan büyük bir yük oluşturur (Cavallo et al., 2013). Özellikle afetlerin sık yaşandığı bölgelerde, ekonomik büyüme potansiyeli azalır ve üretim faaliyetleri olumsuz etkilenir. Aynı zamanda, afetlerin iyileşme süreci uzun ve maliyetlidir. Yeniden inşa, altyapı onarımı ve ekonomik kaynakların yeniden dağıtılması gerekmektedir (Avdar, 2022; Vermeiren, 1989).

Doğal afetler ayrıca sosyal dokuya da önemli etkileri olan olaylardır. Afetler, toplumda travma, stres, kaygı ve depresyon gibi psikolojik sorunların artmasına neden olabilir (Işıkhani, 2021). Ayrıca, afetler evsizlik, göç, aile bütünlüğünün bozulması gibi sosyal sorunları beraberinde getirir. Bu durum, toplumun dayanışmasını zayıflatabilir ve sosyal bağları etkileyebilir (Kişi, 2022). Afetzedelerin ihtiyaçlarına yönelik destek hizmetlerinin sağlanması ve toplumsal dayanışmanın artırılması önemlidir.

Doğal afetlerin olumsuz etkileri çok yönlüdür. Fiziksel etkiler, çevresel etkiler, can kayıpları, ekonomik kayıplar ve sosyal etkiler gibi farklı boyutları içerir. Bu nedenle, afetlere karşı hazırlıklı olmak, erken uyarı sistemlerine yatırım yapmak, dayanıklı altyapılar inşa etmek ve acil durum yönetimi planları geliştirmek önemlidir. Ayrıca, afet sonrası iyileşme sürecinde psikolojik destek, ekonomik destek ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi de gereklidir.

Doğal afetlerin olumsuz etkileri arasında sağlık sektörüne yönelik etkiler de önemli bir yer tutar. Afetler sonucunda sağlık altyapısı zarar görebilir, hastaneler ve sağlık merkezleri kullanılamaz hale gelebilir. Bu

durum, afetzedelerin acil tıbbi yardıma erişimini sınırlar ve sağlık hizmetlerinde aksamalara yol açar. Ayrıca, su kaynaklarının kirlenmesi ve hijyen koşullarının bozulması, salgın hastalıkların yayılma riskini artırır. Bu nedenle, afetlere müdahale ederken sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliği ve acil tıbbi yardımın etkin bir şekilde sağlanması büyük önem taşır (Işık, Aydınlioğlu, Koç, Gündoğdu ve Korkmaz 2012).

Doğal afetlerin ekonomik ve sosyal etkileri uzun vadeli etkiler doğurabilir. Ekonomik kayıpların yanı sıra, afetler toplumun ekonomik gücünü ve sosyal yapısını da derinden etkiler. İş kayıpları, gelir kaybı, göç, yerinden edilme gibi faktörler, toplumsal eşitsizlikleri derinleştirebilir ve sosyal dokuyu bozabilir (Aldrich, 2012). Bu nedenle, afetlere yönelik müdahale ve iyileşme sürecinde sosyal adaleti sağlamak, dezavantajlı gruplara öncelik vermek ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek önemlidir.

Doğal afetler, ekonomik alanda büyük kayıplara yol açar. Yıkılan binalar, tahrip olan altyapı, tarım alanlarının zarar görmesi ve üretim kayıpları ekonomik gerilemeye neden olur (Cavallo et al., 2013). Bu durumda göçleri artırabilir. Afetlerin ekonomik etkileri, özellikle düşük gelirli ve kırılgan topluluklar üzerinde daha büyük bir etkiye sahiptir (Aldrich, 2012). Bu topluluklar, afet sonrası iyileşme sürecinde daha fazla zorlukla karşılaşır ve ekonomik açıdan daha uzun süre toparlanırlar. Ekonomik kaynakların etkili bir şekilde yönlendirilmesi, afetzedelere destek sağlanması ve ekonomik dayanıklılığın artırılması, bu bağlamda büyük önem taşır.

Ekonomik açıdan, doğal afetlerin olumsuz etkileri oldukça büyük olabilir. Afetler, maddi kayıplara, ekonomik gerilemeye ve uzun vadeli ekonomik etkilere yol açabilir. Öncelikle, afetler sonucunda maddi hasarlar meydana gelir. Yıkılan binalar, tahrip olan altyapı, tarım alanlarının zarar görmesi ve üretim kayıpları gibi faktörler, büyük ekonomik kayıplara neden olabilir (Cavallo et al., 2013).

Doğal afetlerin ekonomik etkileri, özellikle düşük gelirli ve kırılgan topluluklar üzerinde daha fazla ağırlık taşır. Bu topluluklar, afet sonrası iyileşme sürecinde daha fazla zorlukla karşılaşır ve ekonomik açıdan daha uzun süre toparlanırlar. Eşitsizliklerin derinleştiği durumlarda, gelir farklılıkları ve sosyal yardım ağlarının yetersizliği, afetzedelerin iyileşme sürecinde daha fazla zorluk yaşamalarına neden olabilir (Aldrich, 2012).

Doğal afetlerin ekonomik etkileri, yerel ve ulusal ekonomilere büyük bir baskı oluşturur. Kaynakların yeniden inşa ve onarım için tahsis edilmesi, afet sonrası ekonomik kalkınmanın gecikmesine yol açabilir. Üretim kayıpları, ticaretin durması, turizm sektöründe daralma ve iş kayıpları gibi etkiler, ekonomik büyüme üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Bu durum da göç nedenlerinden birisi olabilir. Ayrıca, afetlerin sigorta sektörüne olan etkisi de dikkate alınmalıdır. Büyük doğal afetler, sigorta şirketlerine büyük ödemeler ve maliyetler getirebilir ve sigorta primlerinde artışa yol açabilir.

Bu nedenle, doğal afetlere karşı ekonomik dayanıklılığın artırılması önemlidir. Afet riskinin yönetilmesi, kaynakların etkili bir şekilde tahsis edilmesi ve ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanması, afetlerin ekonomik etkilerini azaltmada kritik bir rol oynar. Afet öncesi hazırlık, afet sigortalarının kullanımı, finansal kaynakların yönetimi ve ekonomik planlama stratejileri, bu alanda atılması gereken adımlardır.

Ayrıca, doğal afetler sosyal yapı üzerinde de önemli etkilere sahiptir. Afetler, insanların yaşam kalitesini, güvenlik hissini ve sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkiler (Aldrich, 2012). Evsizlik, yerinden edilme ve göç gibi sosyal sorunlar ortaya çıkar. Afetler, toplumsal eşitsizlikleri derinleştirebilir ve dezavantajlı grupları daha da zor durumda bırakabilir. Bu nedenle, afetlere müdahalede sosyal adaletin sağlanması, toplumsal bağların güçlendirilmesi ve toplumun tüm kesimlerinin katılımının teşvik edilmesi önemlidir.

Doğal afetlerin olumsuz etkileri aynı zamanda çevresel açıdan da önemli sonuçlar doğurur. Orman yangınları, toprak erozyonu, su kaynaklarının kirlenmesi ve hava kirliliği gibi etkiler çevrenin tahrip olmasına neden olur (UNISDR, 2015). Bu durum, ekosistemlerin dengesini bozar, biyolojik çeşitliliği azaltır ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğini tehdit eder. Afetlere müdahalede çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine uyulması, ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması büyük önem taşır.

Afetlerle başa çıkmak için, etkili risk değerlendirmesi ve erken uyarı sistemlerinin kurulması gereklidir. Araştırmalar, afetlerin önceden tahmin edilebilmesi ve riskli bölgelerin belirlenebilmesi için ileri teknolojilerin kullanımının önemini vurgulamaktadır (Birkmann, 2013). Aynı zamanda, toplumun afetlere karşı bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi de büyük önem taşır. Halkın afetlere karşı hazırlıklı olması, güvenli bölgelere tahliye ve acil durum planlarına uyum sağlaması, olumsuz etkileri en aza indirebilir.

Afetlerin etkilerini azaltmak için dayanıklı altyapılar inşa edilmeli ve mevcut altyapıların güçlendirilmesine yönelik adımlar atılmalıdır. Bina kodları ve yapı standartları, afetlere karşı dirençli yapıların inşa edilmesini sağlamak için güncellenmeli ve uygulanmalıdır (Aydın, 2024). Ayrıca, altyapı sistemlerinin, su kaynaklarının, enerji tesislerinin ve ulaşım ağlarının afetlere dayanıklı olması önemlidir. Bu, afetlerin etkilerini azaltmak ve hızlı bir iyileşme süreci sağlamak için kritik bir faktördür.

Afet sonrası iyileşme süreci, etkilenen toplulukların yeniden yapılanması, psikolojik destek sağlanması ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi gerektirir. Hızlı ve etkili bir iyileşme süreci için, acil durum yönetimi planları, hükümetler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası yardım kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliği önemlidir (Birkmann, 2013). Ayrıca, afetzedelerin sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması, toplumun dayanışmasının güçlendirilmesi ve dezavantajlı gruplara öncelik verilmesi de iyileşme sürecinde önemli adımlardır.

Sosyal ve psikolojik açıdan, doğal afetlerin olumsuz etkileri Türkçe kaynaklarda da ele alınmıştır. Türk araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar, afetlerin toplumun sosyal yapısı ve bireylerin psikolojik sağlığı üzerindeki etkilerini incelemekte ve önemli bulgular ortaya koymaktadır.

Psikolojik açıdan, afetler büyük bir stres kaynağıdır ve bireylerin psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir. Afetlerde yaşanan travma, bireylerde anksiyete, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik sorunlara yol açabilir (Işıksan, 2021). Özellikle afetzedeler, kayıplarını ve yaşadıkları travmayı işlemekte zorluk yaşayabilir ve uzun vadeli ruh sağlığı sorunlarıyla karşılaşabilir.

Türk araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar, afetlerin sosyal ve psikolojik etkilerini anlamak ve azaltmak için çeşitli öneriler sunmaktadır. Afet öncesi hazırlık, acil durum yönetimi ve psikolojik destek hizmetlerinin önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca, toplumda sosyal dayanışmayı artırmak ve afetzedelere destek sağlamak için gönüllü çalışmaların ve sosyal yardım ağlarının oluşturulması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Türkçe kaynaklar da doğal afetlerin sosyal ve psikolojik etkilerini ele almış ve önemli bulgular sunmuştur. Afetlerin toplumun sosyal yapısını ve bireylerin psikolojik sağlığını etkilediği göz önünde bulundurularak, afetlere yönelik etkili önleme, hazırlık ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Depremler ve Göçe Etkileri

Depremde göç etmenin birçok nedeni bulunmaktadır (Güreşçi, 2023). İnsanların deprem sonrasında yer değiştirmelerinin ardında çeşitli faktörler etkili olabilir. İşte bazı yaygın nedenler:

Geçici barınma ihtiyacı, deprem sonrasında evleri kullanılamaz hale gelen insanların karşılaştığı bir diğer önemli faktördür. Bu durumda, depremzedeler geçici barınma ihtiyacını karşılamak için başka yerlere göç etme eğilimi gösterebilirler. Güvenlik ve can güvenliği endişesi, deprem sonucunda evlerinde büyük hasar meydana gelen insanlar için önemli bir endişe olabilir. Yıkılmış veya ağır hasar görmüş binaların çevresinde yaşama riski yüksek olduğundan, depremzedeler daha güvenli bölgelere göç edebilirler (Yiğit, 2012). Sosyal ve psikolojik faktörler de göç etmeyi etkileyen önemli etkenler arasındadır. Depremzedeler, travmatik deneyimler yaşama, sosyal destek ağlarının zedelenmesi gibi faktörlerle karşılaşabilirler. Bu da insanları farklı bir yerde yeni bir başlangıç yapma veya sosyal destek ve yardım arayışıyla göç etmeye yönlendirebilir. Ekonomik nedenler de göç etmenin bir etkidir. Deprem, insanların maddi kayıplar yaşamasına ve iş kayıplarına neden olabilir (Özdemir, 2019). Evlerin hasar görmesi veya yıkılması, altyapı hasarları gibi etkiler, insanları daha iyi ekonomik fırsatlar sunan bölgelere göç etmeye teşvik edebilir.

Depremde göç etmenin nedenleri, depremin şiddeti, yerleşim yerinin koşulları, toplumsal yapı, eğitimin devam edip etmemesi, ekonomik durum ve diğer çevresel faktörler gibi birçok değişkene bağlı olarak farklılık gösterebilir.

Göçün nedenleri arasında, depremlerin yol açtığı doğal afetlerin önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir. Deprem, bir bölgedeki yaşam alanlarını etkileyen yıkıcı sonuçlara neden olabilir ve insanların güvenli bölgelere geçici veya kalıcı olarak göç etmesine yol açabilir. Deprem sonrası, bireylerin evlerini, işyerlerini ve diğer yaşam alanlarını kaybetmeleri, güvenlik endişeleri ve altyapısal hasarlar göç kararını etkileyen faktörler arasındadır. (Smith, 2010)

Araştırmanın Amacı

Kahramanmaraş depremi sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin yaşadığı sorunları, öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin bakış açılarıyla birlikte incelemektir. Deprem sonrasında göç eden öğrencilerin eğitim süreçleri, sosyal ve duygusal uyumları, akademik performansları ve psikolojik ihtiyaçları üzerindeki etkileri araştırma amaçlanmaktadır. Öğrencilerin yaşadığı sorunları ve bu sorunlara ilişkin algıları, öğretmenlerin ve velilerin gözlem ve değerlendirmelerini içeren bir perspektif sunarak, depremzedelerin eğitim ve psikososyal destek ihtiyaçlarını anlamayı ve müdahale stratejileri geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu çalışma, deprem sonrası göç eden öğrencilerin yaşadıkları sorunları belirleyerek, eğitim sistemine, öğretmenlere, velilere ve ilgili paydaşlara rehberlik etmek amacıyla önemli bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

✓ Kahramanmaraş depremi sonrasında göç etme nedenleri nelerdir?

- ✓ Kahramanmaraş depremi sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin yaşadığı sorunları nelerdir?
- ✓ Kahramanmaraş depremi sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin yaşadığı sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik velilerin görüşleri nelerdir?
- ✓ Kahramanmaraş depremi sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin yaşadığı sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- ✓ Kahramanmaraş depremi sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin yaşadığı sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik öğrencilerin görüşleri nelerdir?
- ✓ Göç eden öğrencilerin eğitim süreçlerinde hangi sorunlar ortaya çıkmaktadır?
- ✓ Sosyal ve duygusal uyum süreçlerinde göç eden öğrencilerin karşılaştığı zorluklar nelerdir?
- ✓ Göç eden öğrencilerin akademik performansları nasıl etkilenmektedir?
- ✓ Deprem sonrasında göç eden öğrencilerin psikolojik ihtiyaçları nasıl karşılanmaktadır?
- ✓ Öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin deprem sonrası göç eden öğrencilerin sorunlarını nasıl algıladıkları ve değerlendirdikleri nedir?
- ✓ Öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin göç eden öğrencilere yönelik sağladıkları destek ve müdahale stratejileri nelerdir?
- ✓ Göç eden öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmaları için hangi önlemler alınabilir?
- ✓ Öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin perspektifinden bakıldığında, deprem sonrası göç eden öğrencilerin eğitim ve psikososyal destek ihtiyaçları nasıl karşılanabilir?

Yarı yapılandırılmış araştırma soruları:

Öğrenci Soruları:

- ✓ Deprem sonrasında yaşadığımız göç deneyimi sırasında yaşadığımız zorluklar nelerdir? Bunlardan en çok zorlandığınız hangisidir?
- ✓ Okula adaptasyon sürecinde hangi destekleri aldınız?
- ✓ Göç süreci ve yeni okuldaki yaşamınızda sosyal ilişkilerinizde herhangi bir değişim oldu mu? Nasıl başa çıktınız?
- ✓ Akademik performansınızı etkileyen faktörler nelerdir? Öğretmenlerinizden ve velilerinizden hangi destekleri aldınız?
- ✓ Deprem sonrası içinde bulunduğunuz psikolojik durum için hangi destekleri aldınız?

Veli Soruları:

- ✓ Deprem sonrasında çocuğunuzun göç sürecinde en çok hangi zorluklarla karşılaştığını düşünüyorsunuz?
- ✓ Yeni okula geçiş yaparken çocuğunuzun uyum sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi konularda destek sağlandı?
- ✓ Çocuğunuzun sosyal ilişkilerinde veya arkadaşlık çevresinde değişiklikler oldu mu? Sizin için en önemli olan konular nelerdir?
- ✓ Akademik başarıyı etkileyen faktörleri gözlemlediniz mi? Çocuğunuzun öğretmenlerinden ve okul yönetiminden aldığı destekleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
- ✓ Deprem sonrasında çocuğunuzun duygusal durumu nasıl etkilendi? Sizce hangi psikolojik destekler önemliydi?

Öğretmen Soruları:

- ✓ Deprem sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin eğitim süreçlerinde hangi sorunları gözlemlediniz?
- ✓ Yeni öğrencilerin okula uyum sürecinde nelere dikkat ettiniz? Onlara nasıl destek sağladınız?
- ✓ Sınıf içinde ve derslerde sosyal ve duygusal uyumda hangi zorlukları gözlemlediniz? Öğrencilere nasıl yardımcı oldunuz?

- ✓ Akademik performanslarında değişiklikler olduğunu fark ettiniz mi? Hangi öğretim stratejilerini uyguladınız?
- ✓ Deprem sonrasında öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarına nasıl yanıt verdiniz? Sizin için en önemli olan destek alanları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Çalışma nitel veri toplama tekniği nitel araştırma desenlerinden fenomenolojiye (olgu bilim) örnek teşkil etmektedir. Fenomenoloji (olgubilim) deseni, kişilerin belirli bir zamanda ve yerde gerçekleşen deneyimlerini inceler. Bireyler bilinçlerinde yaşadıkları olaylara, edindikleri deneyimlere ilişkin birtakım fenomenler, olgular geliştirirler. Fenomenolojik desende bireyin geliştirdiği bu olguları açıklamayı, deneyimlerinin özüne inerek ayrıntılı ve bütüncül bir değerlendirme yapmayı amaçlayan bir yaklaşımdır (Bloor ve Wood, 2006).

Nitekim mevcut araştırmada ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara yönelik uyguladıkları stratejiler tespitine ilişkin görüş ve önerilerini belirlemek istendiğinden fenomenolojik desen tercih edilmiştir.

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşme tekniğine göre biraz daha esneklik içeren bir görüşme tekniğidir. Bu nedenle eğitim bilimlileri araştırmalarında daha uygun görülmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini kullanan araştırmacı sormayı düşündüğü soruları daha önceden belirler. Görüşme sırasında belirlediği soruları sorarken aynı zamanda görüşmenin akışına göre farklı sorularda sorabilir. Gözden kaçan veya öngörülemeyen boyutlarda böylece ortaya çıkarılabilir. Görüşme sırasında bir sonraki sorunun cevabı bir önceki soruda verilmiş ise araştırmacı sonraki soruyu sormayabilir (Türnüklü, 2000). Yıldırım ve Şimşek (2013)'e göre sorunu yaşayan kişilerden derinlemesine ve doğrudan bilgi almada amaca en iyi hizmet eden teknik görüşme tekniğidir.

Çalışma grubu

Nitel bir çalışma olan bu araştırmanın çalışma grubunu, ölçüt örneklem yöntemi ile seçilen 15 öğrenci, 15 veli ve 2022-2023 eğitim öğretim yılında Samsun İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda görev yapan v15 öğretmen oluşturmuştur.

Tablo 1: Öğrencilere ilişkin bilgiler

Cinsiyet	Kız		8
	Erkek		7
Yaş Aralığı	12-14 yaş		7
	15-17 yaş		8
Okuduğu Sınıf	7.sınıf		3
	8.sınıf		1
	9.sınıf		4
	10.sınıf		3
	11.sınıf		2
	12.sınıf		2
Okuduğu Okul Türü	Devlet		12
	Özel		3

Çalışma grubundaki öğrencilere ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Öğretmenlerin 8'i kız 7'si erkektir. Öğrencilerin yaş aralığına bakıldığında 7 öğrencinin 12-14 yaş, 8 öğrencinin 15-17 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Öğrencilerden 3'ü 7.sınıf, 1'i 8.sınıf, 4'ü 9.sınıf, 3'ü 10.sınıf, 2'si 11.sınıf, 2'si 12.sınıf seviyesinde olup 12'sinin devlet okulunda 3'ünün özel okulda okuduğu bilgisine yer verilmiştir.

Tablo 2: Velilere ilişkin bilgiler

Cinsiyet	Kadın		13
	Erkek		2
Yaş Aralığı	22-29 Yaş		-
	30-39 Yaş		9
	40-49 yaş		6
	50 ve üzeri yaş		-
Eğitim Durumu	İlkokul		2
	Ortaokul		1
	Lise		4
	Ön Lisans		2
	Lisans		6

Çalışma grubundaki velilere ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir. Velilerden 13’ü kadın, 2’si erkektir. Velilerin yaş aralığına bakıldığında 6 velinin 30-39 yaş, 9 velinin 40-49 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Velilerin eğitim durumlarına bakıldığında ise 2 velinin ilkokul, 1 velinin ortaokul, 4 velinin lise, 2 velinin ön lisans ve 6 velinin lisans mezunu olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Öğretmenlere ilişkin bilgiler

Cinsiyet	Kadın	13
		Erkek
Öğretmenlik Kıdem Yılı	1-5 yıl arası	-
	6-10 yıl arası	5
	11-15 yıl arası	1
	16 yıl ve üzeri	9
Okutulan Sınıf	1.Sınıf	3
	2.Sınıf	7
	3.Sınıf	2
	4.Sınıf	3

Çalışma grubundaki öğretmenlere ait bilgiler Tablo 3’te verilmiştir. Öğretmenlerden 13’ü kadın, 2’si erkektir. Öğretmenlerin kıdem yıllarına baktığımızda 6-10 yıl arası 5 öğretmenin, 11-15 yıl arası 1 öğretmenin, 16 yıl üzeri ise 9 öğretmenin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara bakıldığında 3’ü 1. sınıf, 7’sinin 2. sınıf, 2’sinin 3.sınıf, 3 öğretmenin de 4.sınıfları okuttukları bilgisine yer verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada verilerin toplanması amacıyla araştırmacılarca yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunu pilot çalışması için

2 sınıf öğretmenine, 2 veli ve 2 öğrenciye gönderilmiştir. Pilot uygulama çalışmasında yarı yapılandırılmış formların uygulanabilirliği yönünde olumlu dönütler alınmıştır. İki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunun birinci bölümde katılımcıların betimsel özelliklerine ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde Kahramanmaraş depremi sonrası göç eden öğrencilerin karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerin tespitine yönelik sorular yer almaktadır.

Verilerin toplanması

Samsun ilindeki daha önceden belirlenmiş depremzede öğrencisi olan öğretmenlere, depremzede veli ve öğrencilere, hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak araştırma için gerekli veriler toplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın önem ve amacıyla ilgili açıklamalar yapılarak araştırmaya dair bilgi verilmiştir. Öğretmenlerle, velilerle ve öğrencilerle görüşme anında not tutma yöntemiyle veriler toplanmıştır. Veriler eksiksiz olarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve çözümlenmiştir.

Verilerin analizi

Öğretmen, veli ve öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla toplanan veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. İçerik analizine birebir görüşme ile toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılıp transkript edilmesiyle başlanmıştır. Transkript edilen veriler ayrıntılı biçimde gözden geçirilip kontrolü sağlanmıştır. Kontrol işlemi tamamlandıktan sonra veriler incelenmiş, benzer ifadeler bir araya getirilerek bulgular tanımlanmış ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Alıntılar verilirken gizlilik ilkesine riayet edilmiş ve kod isimler kullanılmıştır

Bulgular ve yorum

Öğrencilerle, velilerle ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar bu bölümde yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar öğrenciler, veliler ve öğretmenlerden elde edilen veriler doğrultusunda sunulmuştur.

Öğrencilere İlişkin Bulgular

Tablo 4: Deprem sonrasında yaşadığımız göç deneyimi sırasında yaşadığımız zorluklar nelerdir? Bunlardan en çok zorlandığınız hangisidir? Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Farklı bir ortama girmek.	K1, K2, K4, K5, K6, K11, K12, K13	8
2.	Deprem kaynaklı korkular	K3, K7, K9, K10, K14, K15	6
3.	Zorluk yaşamadım.	K8	1

Tablo 4 incelendiğinde, deprem sonrasında yaşadığımız göç deneyimi sırasında yaşadığımız zorluklar nelerdir sorusuna öğrencilerden 8’i farklı bir ortama girmek olarak, 6’sı deprem kaynaklı korkular yaşadığını, 1’i zorluk yaşamadığını belirtti. Buna ilişkin öğrenci görüşleri:

K1: “Farklı bir okula geçmek, farklı bir hayat yaşamak beni çok zorladı. Bana ait olmaayn bir hayat yaşıyormuşum gibi hissettim.”

K8: “Göç sırasında hiçbir zorluk yaşamadık.”

K13: “Bambaşka bir şehirde yeni bir ortama girmek beni çok zorladı.”

K14: “Deprem bölgesinden çıkmak çom zor oldu. Onun dışında orada gördüklerimi unutamıyorum. Bununla, deprem korkumu başa çıkarmakta çok zorlanıyorum.”

Tablo 5. Okula adaptasyon sürecinde hangi destekleri aldınız? Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Öğretmenlerimden ve okul rehberlik servisinden destek aldım.	K1, K2, K4, K5, K6, K9, K11, K12, K13, K14, K15	11
2.	Sadece maddi destek aldım.	K3, K7, K8, K10	4

Tablo 5 incelendiğinde, okula adaptasyon sürecinde hangi destekleri aldınız sorusuna, 11 öğrenci öğretmenlerinden ve okul rehberlik servisinden destek aldığını belirtirken 4’ü sadece maddi destek aldıklarını ifade etmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

K2: “Ailem, okul rehber öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarımda desteğiyle okula uyum sağladım diyebilirim.”

K7: “Maddi destek aldık. Özellikle benim okul malzemelerim için çok destek geldi. Alışmak için en büyük desteği hocalardan gördüm.”

K10: “Bunun için bir destek almadım. Sadece maddi destek aldım.”

K12: “Okulda öğretmenler bana karşı çok anlayışlı davrandılar. Rehber hocasıyla sohbet etmek kendimi daha iyi hissetmemi sağladı.”

Tablo 6: Göç süreci ve yeni okuldaki yaşamınızda sosyal ilişkilerinizde herhangi bir değişim oldu mu? Nasıl başa çıktınız? Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Rehber öğretmenle görüştim.	K1,K4,K5,K6,K13	5
2.	Aile ve çevreden destek aldım.	K2,K3,K7,K8, K9,K12,K15	7
3.	Destek almadım.	K10,K11	2
4.	Psikolojik destek aldım	K14	1

Tablo 6 incelendiğinde, göç süreci ve yeni okuldaki yaşamınızda sosyal ilişkilerinizde herhangi bir değişim oldu mu? Nasıl başa çıktınız sorusuna, yaşadıkları değişimleri 5 öğrenci rehber öğretmenle görüşerek atlattığını, 7 öğrenci ail eve çevresinden destek görerek atlattığını, 1 öğrenci de psikolojik destek alarak atlattığını ifade etmiştir. 2 öğrenci de destek almadıklarını belirtmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

K2: “Elbette oldu. Bu dönemde insanlardan kendimi soyutladığımı farkına vardım. Ailemle ve eski yaşadığım arkadaşlarımla iletişim kurarak bunu aşmaya çalıştım.”

K4: “Büyük bir değişim oldu. İki şehir arasındaki sosyal hayat bana çok farklı geldi. Normalde arkadaş canlısı, dışa dönük biriyimfit. Ama Maraş’tan Samsun’a geldiğimde evimden çok uzakta olmak ilk zamanlar içine kapanık bir insan haline getirdi beni. Kimseyle hiçbir şey konuşmak istemiyordum. Odamdan çıkmak istemiyordum. Rehber öğretmenle görüşerek başa çıktım.”

K7: “Okulda arkadaşlarımda ve hocalarımda bana destek sağladı. Bunun dışında kaymakamlık ve komşularımız da bize çok destek oldular..”

K11: “İlk zamanlar arkadaşlık kurmakta biraz zorlandım. Sonra zamanla düzeldi,bir destel almadım.”

Tablo 7: Akademik performansınızı etkileyen faktörler nelerdir? Öğretmenlerinizden ve velilerinizden hangi destekleri aldınız? Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Deprem korkusu ve alınan destek aileden	K1, K4, K5, K6	4
2.	Derse adapte olamama ve öğretmenlerden destek almak	K3, K8, K10 K11, K12	5
3.	Farklı ortam, aile ve öğretmenlerden destek	K2	1
4.	Bir etki olmadı, destek yok.	K7, K9, K13, K14	4
5.	Malzemelerin yokluğu ve okuldan destek	K15	1

Tablo 7 incelendiğinde, akademik performansınızı etkileyen faktörler nelerdir? Öğretmenlerinizden ve velilerinizden hangi destekleri aldınız sorusuna, 4 öğrenci deprem korkusunun akademik performanslarını etkilediğini ve ailelerinden destek gördüklerini, 5 öğrenci derse adapte olamamanın akademik performanslarını etkilediğini ve arkadaş ile öğretmenlerinden destek gördüklerini belirttiler. 1 öğrenci farklı ortamın akademik performansını etkilediğini ama destek almadığını, 1 öğrenci malzemelerin yokluğundan etkilendiğini ve okuldan destek aldığını söyledi. 4 öğrenci akademik performanslarının etkilenmediğini ifade etmişlerdir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

K4: “Tabiki en önemli etken depremdi, depremi birebir yaşamış olma. Kendimi derslerime vermişim. İlk zamanlar sadece dersler için gidiyordum. Ama sonradan okuldaki öğretmenlerin, arkadaşların ilgi ve alakalarıyla kafamın dağılması için de okula gitmek istedim. Ailem her zaman yanımdaydı.”

K5: “Akademik olarak ilk başlarda derslerim hiç iyi değildi, çünkü yaşadığımız depremden dolayı hiç dersleri dinlemek istemiyordum. Okula çok gitmek istemediğimden bu beni zorluyordu. Ailem her seferinde beni zorlamadan destekledi. Daha sonra da öğretmenlerin desteği ve yaklaşımı okula alışmamı sağladı. Ailem öğretmenlerim ile de sürekli görüşüyorlardı. Bu yüzden beni zorlamadılar.”

K9: “Derslerimde herhangi bir düşüş olmadı.”

K11: “Derslere adapte olmakta zorlanıyordum. Sürekli dikkatim dağılıyordu. Ama öğretmenlerin anlayışlı yaklaşımları ve rehberlik servisinin desteğiyle kısa sürede topladım.”

K15: “Derslerimi etkileyen tek şey sahip olduğum tüm malzemelerimin yıkılan evimizle beraber yok olmasıydı. Bu yüzden başlarda tedirgindim ama yeni okulum tüm eksiklerimi çok kısa bir sürede temin edince sorunum çözüldü.”

Tablo 8: Deprem sonrası içinde bulunduğunuz psikolojik durum için hangi destekleri aldınız? Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Ailemden destek aldım.	K1, K4, K6, K12, K13, K15	6
2.	Okul rehber öğretmenimle görüştim.	K2, K5	2
3.	Psikolojik destek aldım.	K7, K9, K11, K14	4
4.	Destek almadım.	K3, K8, K10	3

Tablo 8 incelendiğinde, deprem sonrası içinde bulunduğunuz psikolojik durum için hangi destekleri aldınız sorusuna, 6 öğrenci aileden destek aldığını, 2 öğrenci okul rehber öğretmenimle görüşüğünü, 4 öğrenci psikolojik destek aldığını, 3 öğrenci de destek almadığını ifade etmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

K2: “Aslında boşlukta gibiydim. Hayatım bir andan değişti. Ne hissedeceğimi bile bilemiyordum. Okul rehber öğretmenimden aldığım destek benim için çok değerliydi.”

K4: “Tek tesellim ailemden kimseye bir şey olmamış olmasıydı. En büyük psikolojik desteğim ailemdi zaten. Bir gecede hayatımın bu denli değişmiş olması, yeni bir hayat fikrine alışamadım. Ama eskiye dönmeyeceğimi bildiğim için de kabullendim sanırım.”

K11: “Geldiğimiz zaman çok tedirgindim. Dikkatimi toplamakta da zorlanıyordum. Bunlar için KETEM’de birkaç seans psikologla görüştim. Bu yeterli oldu.”

K14: “Tüm bu yaşadıklarımızdan dolayı inanılmaz öfkeliyim. Evlerimizin yıkılması, arkadaşlarımı ve akrabalarımı bu şekilde kaybettim hem öfkelenmeme hem de üzülmememe sebep oluyor. Bu dönemde en çok ihtiyaç duyduğum şey birinin beni düşüncelerimi yargılamadan dinlemesiydi. Bu nedenle düzenli olarak psikoloğa gidiyorum ve ilaç da kullanıyorum.”

Velilere İlişkin Bulgular

Tablo 9: Deprem sonrasında çocuğunuzun göç sürecinde en çok hangi zorluklarla karşılaştığını düşünüyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veli Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	İçine kapanma, korku ve sinirlilik	V2, V7, V9, V12, V15	5
2.	Özlem	V1, V3, V6, V8	4
3.	Uyum sağlamakta zorlanma	V4, V5, V10, V11, V13, V14	6

Tablo 9 incelendiğinde, deprem sonrasında çocuğunuzun göç sürecinde en çok hangi zorluklarla karşılaştığını düşünüyorsunuz sorusuna, velilerden 5’i çocuklarında içine kapanma, korku ve sinirlilik durumu olduğunu, 4’ü çocuklarında özlem duygusu olduğunu, 6’sı çocuklarında uyum sağlamakta zorlanma olduğunu belirtti. Buna ilişkin veli görüşleri:

V1: “Aile özlemi.”

V7: “Deprem sonrasında oğlumda bazı korkular oluştu. Çünkü gece 4:17’de yaşadığımız depremde elektriğimiz kesildi. Gece kar ve ayaz vardı, çocuklarıma giydireceğim kıyafetleri bile karanlıkta çok zor buldum. Oğlum hala karanlık ortamdaki çok korkuyor. Ve aydınlık odada uyuyor. İlk zamanlar tuvalete tek başına gidemiyordu, banyo yaparken kapısını açık bırakıyordu. İkinci depremde evimiz yıkıldı ve bunu çocuğumuza söylemekte çok zorlandık.

V8: “Eski okul arkadaşlarından ayrılmakta zorlandı. Halen daha onları çok özleyiyor.”

V10: “Yeni arkadaş ortamı, okul ortamı, ev ortamı gibi yeni düzenlere uyum sağlamakta zorlandı.”

Tablo 10: Yeni okula geçiş yaparken çocuğunuzun uyum sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi konularda destek sağlandı? Sorusuna İlişkin Veli Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Okul ve öğretmenimiz çok destek sağladı.	V1, V3, V7, V8	4
2.	Rehberlik servisinden destek aldık.	V4, V10, V14	3
3.	Okul tarafından materyal desteği sağlandı.	V5, V11, V12, V15	4
4.	Okula gitmek istemedi, tepki gösterdi.	V2, V6	2
5.	Rahatlıkla uyum sağladı.	V7	1

Tablo 10 incelendiğinde, yeni okula geçiş yaparken çocuğunuzun uyum sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi konularda destek sağlandı sorusuna, 4 veli okul ve öğretmenlerinden çok destek gördüklerini, 3 veli rehberlik servisinden destek aldıklarını, 4 veli okul tarafından materyal desteği sağlandığını, 2 veli çocuklarının okula gitmek istemediklerini, tepki gösterdiklerini ifade etmiştir. 1 veli de çocuğunun rahatlıkla uyum sağladığını belirtmiştir. Buna ilişkin veli görüşleri:

V3: “Öğretmenin ve arkadaşlarının çok olumlu etkisi oldu. Herkesi sevdi ve uyum sağlayabildi.”

V6: “İlk günler okula gitmek istemedi. Deprem olursa siz de yanımda değilsiniz diyerek korkularını dile getirdi. Ona sık sık bu şehrin güvenilir bir yer olduğunu, her ne olursa olsun hemen okula yanına gideceğimizi söyledik. İlk zamanlar sürekli olarak ve çeşitli sağlık şikayetleri uydurarak bizi okula çağırdı. Her defasında sabırla okula yanına gittik. Bu davranışı nedeniyele asla kızmadık. Bu şekilde zamanla alıştı.”

V10: “İlk zamanlar biraz zorluk yaşadı ama çabuk alıştı. Okul rehberlik servisi ve psikolojik danışmandan destek alarak süreci atlattı çalışıyoruz.”

V15: “Çok hızlı adapte oldu. Sanki zaten burda yaşıyor muyuz gibi. Tabiki bunda yeni öğretmenin ve arkadaşlarının çok etkisi oldu. Ayrıca tüm okul ihtiyaçları okul tarafından karşılandı.”

Tablo 11: Çocuğunuzun sosyal ilişkilerinde veya arkadaşlık çevresinde değişiklikler oldu mu? Sizin için en önemli olan konular nelerdir? Sorusuna İlişkin Veli Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Arkadaşlarına hemen alıştı ve uyum sağladı.	V1, V10, V12, V13, V15	5
2.	Arkadaşlık kurmak istemedi ve çok zorlandı.	V2, V3, V4, V5, V8, V9	6
3.	Geldiğimiz yerdeki arkadaşlarını çok özlediğini söylüyor.	V6, V7, V11, V14	4

Tablo 11 incelendiğinde, çocuğunuzun sosyal ilişkilerinde veya arkadaşlık çevresinde değişiklikler oldu mu? Sizin için en önemli olan konular nelerdir sorusuna, çocuklarının arkadaşlarına hemen alıştığını ve uyum sorunu yaşamadıklarını belirten veli sayısı 5, çocuklarının arkadaşlık kurmak istemediği ve çok zorlandıklarını belirten veli sayısı 6, çocuklarının geldikleri yerde olan arkadaşlarını çok özlediklerini belirten veli sayısı 4’tür. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

V2: “Arkadaşlık kurmak istemedi. Depremden dolayı sorulan sorulardan dolayı içine kapandı.”

V4: “Tabiki ciddi derecede olumsuz etkilendi. Arkadaşlarıyla uyum sorunu yaşadı. Arkadaşları tarafından sorulan sorular yüzünden sürekli aynı konuyu hatırlamak zorunda kalarak içine kapandı. Bu yüzden sinirli ve agresif tavırlar sergilemeye başladı.”

V12: “Okul ,öğretmenimiz ve arkadaşları çocuğumun sosyalleşmesinde çok etkili oldu .Bizi sevgi ve şefkatle karşıladılar.”

V14: “Çok büyük değişim oldu. Memleketimizdeki arkadaşlarını çok özleyiyor. Taşındığımız için bize de oldukça kızgın. Yaşına rağmen durumu anlamaması bizi de çok zorluyor. Tekrar eskisi gibi olmasını çok istiyorum.”

Tablo 12: Akademik başarıyı etkileyen faktörleri gözlemlediniz mi? Çocuğunuzun öğretmenlerinden ve okul yönetiminden aldığı destekleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna İlişkin Veli Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Derslerine odaklanma sorunu yaşıyor.	V8, V9, V10	3
2.	Okul ve öğretmenler çocuğuma sahip çıktı, ilgi gösterdiler.	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V11	7
3.	Akademik başarısında değişiklik olmadı.	V7, V12, V13, V14, V15	5

Tablo 12 incelendiğinde, akademik başarıyı etkileyen faktörleri gözlemlediniz mi? Çocuğunuzun öğretmenlerinden ve okul yönetiminden aldığı destekleri nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna, 3 veli çocuklarının derslerine odaklanma sorunu yaşadığını, 7 veli okul ve öğretmenlerin çocuklarına sahip çıkıp ilgi gösterdiklerini, 5 veli de çocuklarında akademik başarıları bakımından değişiklik olmadığını ifade etmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

V2: “Öğretmenlerin ilgisi alakası çok iyi. Onlar sayesinde bu durumu daha kolay atlatabiliyoruz ve sınıf öğretmenine aşırı bağlı ve seviyor, benimsiyor. Bu durum bizi mutlu ediyor.”

V9: “Derslerine karşı ilgisi azaldı. Okula isteyerek gitmiyor. İçinde bulunduğu psikolojinin farkında oldukları için öğretmenleri anlayışla karşılıyor ve ona kolaylık sağlıyorlar.”

V11: “Öğretmenimiz çocuğumuzu diğer öğrencilerden ayırmadan her türlü desteği sağladı. Okul da aynı şekilde gereken desteği verdi.”

V13: “Dersleri bu durumdan etkinlenmedi.”

Tablo 13: Deprem sonrasında çocuğunuzun duygusal durumu nasıl etkilendi? Sizce hangi psikolojik destekler önemlidir? Sorusuna İlişkin Veli Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Korku ve endişesi halen devam ediyor.	V1, V2, V3, V5, V6, V7, V9, V10, V12, V13	10
2.	İçine kapandı ve iletişim kurmak istemiyor.	V4, V14, V15	3
3.	Çevre ve ortam değişikliği nedeni ile ağlıyor.	V8	1
4.	Hiçbir şeyin farkında değil.	V11	1

Tablo 13 incelendiğinde, deprem sonrasında çocuğunuzun duygusal durumu nasıl etkilendi? Sizce hangi psikolojik destekler önemlidir sorusuna, 10 veli çocuklarında halen korku ve endişenin devam ettiğini, 3 veli çocuklarının içine kapandığını ve iletişim kurmak istemediklerini, 1 veli çevre ve ortam değişikliğinden etkilendiğini, 1 diğer veli de çocuğunun hiç bir şeyin farkında olmadığını ifade etmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

V4: “İçine kapandı, soru sorulmadıkça konuşmuyordu. Profesyonel anlamda psikolojik destek almadım. Dediğim gibi okuldaki rehber öğretmen, sınıf öğretmeni ve okul yönetimi çok ilgilidiler.”

V5: “Yaşanan durumdan dolayı korkuları devam etmekte olup, geceleri ağlayarak uyanma, her şeye karşı daha hassas olma, gün içerisinde hızlı duygu değişimleri göze çarpan bizim açımızdan en önemli olaylardır. Okuldaki rehber öğretmenler başta olmak üzere tüm öğretmenlerin desteği önemlidir.”

V7: “Çok fazla yeni korku geliştirdi. Tek kalmaktan, asansörden, tuvalate tek gitmekten korkuyor. Aldığımız desteklerin yanı sıra ailecek psikolojik destek alıyoruz. Bu hepimize iyi geliyor.”

V15: “Deprem ya da taşınmamız hakkında hiç konuşmuyor. Bunu içine atması beni endişelendiriyor. Bu konuda konuşup hislerini paylaşabilmesi benim için çok önemli.”

Öğretmenlere İlişkin Bulgular

Tablo 14: Deprem sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin eğitim süreçlerinde hangi sorunları gözlemlediniz? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Derslere odaklanamama, dikkat dağınıklığı, adaptasyon sorunu	Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12	7
2.	İletişim problemi	Ö3, Ö8	2
3.	Kaygı, korku ve heyecan durumları	Ö1, Ö5, Ö7, Ö13, Ö14	5
4.	Gayet uyumlu ve olumlu bir süreç	Ö15	1

Tablo 14 incelendiğinde, deprem sonrasında göç etmek zorunda kalan öğrencilerin eğitim süreçlerinde hangi sorunları gözlemlediniz sorusuna, derslere odaklanamama, dikkat dağınıklığı ve adaptasyon sorunu olduğunu söyleyen öğretmen sayısı 7, iletişim problem olduğunu belirten öğretmen sayısı 2, kaygı, korku ve heyecan durumları olduğunu belirten öğretmen sayısı 5'tir. Bunların yanı sıra gayet uyumlu ve olumlu bir süreç olarak söyleyen öğretmen sayısı 1'dir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö2: “Okula, arkadaşlarına ve bana karşı adaptasyon sorunları yaşadım. Arkadaşlarına karşı hırçın olduklarımı ve şiddet eğilimi olan çocuklar olduğunu gözlemlerdim. Yüksek derecede dikkat dağınıklığı ve derslere karşı dikkatsizlik gözlemlerdim.”

Ö4: “Derse odaklanma ve dikkat dağınıklığı.”

Ö5: “Çocuklar ilk geldiklerinde yaşadıkları travmanın etkisindeydi. İçine kapanık ve iletişime kapalıydılar..”

Ö13: “Korku ve heyecan.”

Ö15: “Gayet uyumlu bir süreç geçirdik. İlk hafta çok yoğun konuştu. Sonra normaleşti.”

Tablo 15: Yeni öğrencilerin okula uyum sürecinde nelere dikkat ettiniz? Onlara nasıl destek sağladınız? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Sınıftaki mevcut öğrencilerimi, deprem bölgesinden gelecek olan öğrenciler gelmeden önce bilgilendirdim.	Ö2, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14	5
2.	Deprem konusu hiç açılmadı.	Ö1, Ö15	2
3.	Rehberlik servisine yönlendirdim.	Ö5, Ö10	2
4.	Oryantasyon eğitimine dahil ettim.	Ö3, Ö4, Ö9	3
5.	Ailesiyle iletişimde durarak destek verdim.	Ö7	1
6.	Mevcut öğrencilerime davrandığım şekilde davrandım.	Ö6	1

Tablo 15 incelendiğinde, yeni öğrencilerin okula uyum sürecinde nelere dikkat ettiniz? Onlara nasıl destek sağladınız sorusuna, 5 öğretmen sınıftaki mevcut öğrencilerimi, deprem bölgesinden gelecek olan öğrenciler gelmeden önce bilgilendirdim, 2 öğretmen deprem konusu hiç açılmadı, 2 öğretmen rehberlik servisine yönlendirdim, 3 öğretmen oryantasyon eğitimine dahil ettim, 1 öğretmen ailesiyle iletişimde durarak destek verdim, 1 öğretmen mevcut öğrencilerime davrandığım şekilde davrandım şeklinde ifade etmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Deprem konusu hiç açılmadı, depremzede tabiri kullanılmadı. Oyunlara ve etkinliklere ağırlık vererek doğal ortamda gözlemler yapıldı. Konuşmak, sohbet etmek istediklerinde zaman ayrıldı. Anlatmak istedikleri kadarını dinledik.”

Ö6: “ Sanki en 1.sınıftan itibaren bizimleymiş hissi uyandırmaya çalıştım. Farklı davrandım. Diğer çocuklarımla nasılsam onunla da öyle oldum, yeni gelmiş gibi değil de. Konuşmak istediğinde yalnız konuşarak, dinleyerek yanında olmaya çalıştım.”

Ö8: “Mevcut olan öğrencilerle yeni bir arkadaşlarının geleceğini, gelen arkadaşlarının deprem bölgesinden geldiğini önceden paylaştım. Deprem bölgesinden geldiği için yanında deprem ile ilgili konuşulmaması, teneffüslerde ve etkinliklerde yalnız bırakılmaması, yardımcı olunması gerektiğini söyledim.”

Ö13: “Korkularını yenmesinde ve sınıfa uyum sağlamasında yardımcı oldum.”

Tablo 16: Sınıf içinde ve derslerde sosyal ve duygusal uyumda hangi zorlukları gözlemlediniz? Öğrencilere nasıl yardımcı oldunuz? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Uyum sorunu yaşamadık.	Ö1, Ö8, Ö13, Ö15	4
2.	Derslere katılmada isteksizlik ve dikkatini toplayamama, dalgınlık, devamsızlık vb.	Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12	5
3.	Sınıf içi ve dışı etkinliklere yer vererek ortama uyumunu destekledim.	Ö3, Ö10	2
4.	Hırçınlık, arkadaşlarına ve çevresine zarar verme	Ö4	1
5.	Aile ile iletişime geçerek okul-aile işbirliğinin oluşmasını sağlama.	Ö2, Ö5, Ö14	3

Tablo 16 incelendiğinde, sınıf içinde ve derslerde sosyal ve duygusal uyumda hangi zorlukları gözlemlediniz? Öğrencilere nasıl yardımcı oldunuz sorusuna, uyum sorunu yaşamadık diyen 4 öğretmen, derslere katılmada isteksizlik ve dikkatini toplayamama, dalgınlık, devamsızlık vb. Diyen 5 öğretmen, sınıf içi ve dışı etkinliklere yer vererek ortama uyumunu destekledim diyen 2 öğretmen, hırçınlık, arkadaşlarına ve çevresine Zarar verme diyen 1 öğretmen, aile ile iletişime geçerek okul-aile işbirliğinin oluşmasını sağlama olduğunu belirtmiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Genel olarak uyum sorunu yaşamadık. Öğrencilerimiz de sevgi ile kucak açtılar, bazen kaygı duydukları durumlarda okul rehber öğretmeni ile koordineli çalışıldı.”

Ö4: “Hırçınlık, arkadaşlarına ve çevresine zarar verme.”

Ö9: “Ders dinlerken genelde dalgın olduğunu, sürekli endişe içinde olduğunu gözlemledim. Etkinliklere aktif katılımını sağladım. Arkadaşlarıyla sürekli iletişim halinde olmasına özen gösterdim.”

Ö10: “Her öğrencinin durumdan etkilenmesi farklı olmakla beraber en çok eski öğretmen ve arkadaşlarına özlem, geride bıraktıkları yaşamın zaman zaman duygusal çöküntüye dönüşerek ağlama, korku, tedirginlik, kaygı ve ailesinden ayrılmak istememe gibi durumlarla karşılaştım.Onlarla konuşarak, sınıf içi ve dışı oyunlara sık sık yer vererek, ders işlenişlerinde çocuğun zevk alarak ve eğlenerek yapacağı etkinliklere yer vererek, akran grupları oluşturup başarılı oldukları alanları ön plana çıkararak.”

Tablo 17: Akademik performanslarında değişiklikler olduğunu fark ettiniz mi? Hangi öğretim stratejilerini uyguladınız? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Aile ile iletişim kurarak desteğe ve ödüle yer verildi.	Ö2,Ö3	2
2.	Eksik olan materyallerini temin ederek tekrar yaptırıldı.	Ö8	1
3.	Bireyselleştirilmiş kısa bir plan hazırlayarak destekledim.	Ö1, Ö4, Ö10, Ö12	4
4.	Akademik olarak farklılıklar vardı.	Ö6	1
5.	Akademik olarak bir etki gözlemedim.	Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15	7

Tablo 17 incelendiğinde, akademik performanslarında değişiklikler olduğunu fark ettiniz mi? Hangi öğretim stratejilerini uyguladınız sorusuna, 2 öğretmen aile ile iletişim kurarak desteğe ve ödüle yer verildiğini, 1 öğretmen eksik olan materyallerini temin ederek tekrar yaptırıldığını, 4 öğretmen bireyselleştirilmiş kısa bir plan hazırlayarak desteklediğini, 1 öğretmen akademik olarak farklılıklar olduğunu belirtirken 7 öğretmen akademik olarak bir etki gözlemediğini söyledi.Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö3: “Olumlu anlamda ilerleme gözlemlendi. Aile ile iletişim ve birebir destek çözüm sürecinde faydalı oldu.”

Ö5: “Akademik olarak bir etki gözlemedim. Hatta akademik olarak sınıfın ilerinde olduklarını gözlemedim.”

Ö8: “Bir süre ailelerinden ayrı kalmaları akademik olarak biraz geri kalmasına sebep oldu. Geri kaldığı konularda birebir ilgilenerken konunun pekiştirilmesini sağladım. Eksik olan materyalleri temin ederek tekrar yapmasını sağladım.”

Ö11: “Akademik olarak geldiği okulla burayı kıyasladığımda fark olmadığını diğer okulda da orta düzeyde başarılı bir öğrenci olduğunu öğrendim. Ancak gün geçtikçe derse olan ilgisi azaldı. Böyle zamanlarda birebir konuşmalar ve çalışmalar yaptım.”

Tablo 18: Deprem sonrasında öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarına nasıl cevap verdiniz? Sizin için en önemli olan destek alanları nelerdir? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Okul rehberlik servisinden yardım aldım.	Ö3, Ö4, Ö5, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15	7
2.	İletişim ve duygularını rahat ifade edebilecekleri ortam hazırlamaya özen gösterdim.	Ö10, Ö14	2
3.	Aileler ile iletişim halinde olarak bilgi alışverişinde bulundum.	Ö1, Ö2, Ö7	3
4.	Duygusal olarak rahat olabilecekleri, güvenli ortam hazırlamaya gayret ederek depremle ilgili konuşmamaya özen gösterdim.	Ö6, Ö8, Ö9	3

Tablo 18 incelendiğinde, deprem sonrasında öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarına nasıl cevap verdiniz? Sizin için en önemli olan destek alanları nelerdir sorusuna, okul rehberlik servisinden yardım aldım diyen 7 öğretmen, iletişim ve duygularını rahat ifade edebilecekleri ortam hazırlamaya özen gösterdim diyen 2 öğretmen, aileler ile iletişim halinde olarak bilgi alışverişinde bulundum diyen 3 öğretmen, duygusal olarak rahat olabilecekleri, güvenli ortam hazırlamaya gayret ederek depremle ilgili konuşmamaya özen gösterdim diyen 3 öğretmendir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Aile ile sürekli iletişim halindeydik. Psikolog desteği alan öğrencim ile ilgili aileden bilgi alarak o yönde ilerledik, okul rehber öğretmenimiz sık sık sınıf içinde ve bireysel olarak da gözlemler yaptı.”

Ö7: “Bu süreçte benim için önemli olan derslerinden ziyade kendini rahat ve güvende hissetmesiydi. Zaten akademik olarak başarılı bir öğrenci olduğu için bizim ilk hedefimiz onu psikolojik olarak rahatlatmak oldu. Etkinliklere ve oyunlara katarak, zorlamayarak, rahat olacağı bir ortam hazırlayarak ve aile ile iletişimde kalarak destek olmaya çalıştık.”

Ö12: “Rehber öğretmenimizle sürekli iletişim halinde olarak sorunları halletmeye çalıştık. Oldukça hassas ve ilgili davrandık.”

Ö14: “Kendisini rahatlıkla ifade edebileceği ortamlar yarattım. Güvende olduğunu sık sık vurguladım. Ancak korktuğu gibi bir daha bir deprem yaşarsa onu yalnız bırakmayacağımı hissettirdim. “Biz okuldayken deprem olursa ne yaparız?” sorusunu sık sık soruyordu. 6 Şubat günü yaşanan ikinci depremde okulda olduğumuzu ve

tüm öğrencilerimizi güvenle ailelerine teslim ettiğimizi hiç kimsenin yalnız kalmasına izin vermediğimizi dile getirdim.”

TARTIŞMA, SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Tartışma

Bu çalışmada Kahramanmaraş depremi sonrası göç eden öğrencilerin yaşadıkları sorunlara dair öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre göç eden öğrencilerin en çok yaşadığı sorunlar yeni ve farklı bir ortama girmek, deprem kaynaklı korkular, arkadaş edinememe ve derse adapte olma sorunu olduğu tespit edilmiştir.

Doğal afetlerin ardından bozulan sosyal düzen, ekonomik ve güvenlik kaygıları göçlere yol açar. Bu yer değişiklikleri, bazen isteğe bağlı bazen de zorunlu olarak gerçekleşebilir (Ekici ve Tuncel, 2015). Afet mağduru bireylerin, yaşam alanlarına olan güvenlerinin azalması ve tekrar bir afete maruz kalma korkusuyla gerçekleştirdikleri yer değişikliklerine geçici göç denir. Afet mağduru bireylerin, afet tehlikesi sona erdikten sonra eski yaşadıkları yere dönmemeleri durumu ise kalıcı göç olarak adlandırılır. Göç olgusu, doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki en önemli sosyal etkisidir (Leblebici, 2004).

Çalışmalar, doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki psikolojik etkilerini incelediğinde, çoğunlukla TSSB (Travma Sonrası Stres Bozukluğu) ve depresyon belirtileri üzerinde odaklanmıştır (Cheng vd., 2018; Felix vd., 2011). Bununla birlikte, her çocuğun doğal afetlerin ardından aynı psikolojik sorunları yaşayacağını düşünmek yanlış olacaktır. Yapılan çalışmalar, TSSB, depresyon, genel anksiyete ve patolojik yas tepkilerinin doğal afetlerin ardından çocuklar arasında en yaygın psikolojik etkiler olduğu sonucuna varmıştır (Hansel vd., 2015; Felix vd., 2011; Karakaya vd., 2004).

Doğal afetlere karşı çocuklar ve ergenlik dönemi içindeki bireyler tarafından sergilenen davranışsal değişiklikler, yetişkinlerin afet davranışlarından farklılık gösterse de, çocukların davranışlarında hala yetişkinlerin afet tepkilerinin izleri gözlemlenebilir (Pfefferbaum vd., 2008). Bununla birlikte, her çocuğun doğal afetlerin ardından aynı davranışsal tepkiyi göstermeyeceği unutulmamalıdır (Felix vd., 2011). Çocuklarda gözlemlenen davranış değişiklikleri, onların içinde buldukları gelişim döneminin özelliklerini yansıtmaktadır (Akcanbaş, 2009). Çocuklarda afetlerin ardından görülen davranış değişikliklerini etkileyen faktörler, doğal afete ait faktörler ve bu afete maruz kalma ile ilgili bileşenler olarak ifade edilebilir (Pfefferbaum vd., 2008).

Sonuçlar

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda sonuç ve öneriler bu bölümde ele alınmıştır.

Veli, öğrenci ve öğretmenlerin Kahramanmaraş depremi nedeniyle göç eden öğrencilerin yaşadığı sorunlara yönelik görüşlerinde ulaşılan sonuçlar şöyle özetlenebilir.

- ✓ Yapılan bu araştırmaya göre, öğrenciler en çok zorlandıkları konuyu farklı bir ortama girmek ve deprem kaynaklı korkular olarak ifade ederken; veliler depremzede öğrencilerin en çok zorlandığı konuyu içine kapanma, korku, sinir ve uyum sağlamakta zorlanma olarak ifade etmişlerdir. Depremzede öğrencisi bulunan öğretmenler de öğrencilerinin en çok zorlandığı konuyu derslere odaklanamama, dikkat dağınıklığı ve adaptasyon sorunu olarak dile getirmişlerdir.
- ✓ Araştırma sonucuna göre, depremzede öğrencilerin okula adaptasyon sürecinde aldığı desteklerin öğretmenler ve okul rehberlik servisinden manevi destek aldıkları, okul yönetimlerinden ise manevi desteğin yanı sıra maddi destek de aldıkları ortaya çıkan sonuçlardır.
- ✓ Görüşmeye katılan veli, öğrenci ve öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplara göre, depremzede öğrencilerin göç süreci ve yeni okullarındaki yaşamlarında sosyal ilişkilerinde meydana gelen değişimle nasıl baş ettikleri konusunda genel olarak aile ve çevreden destek alındığı, rehber öğretmenle görüşüldüğü ve derse giren öğretmenlerin anlayışlı tutumlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ Yapılan bu araştırmaya göre, depremzede öğrencilerin akademik performanslarını etkileyen faktörlerin en başında deprem korkusundan kaynaklanan odaklanma sorunu olduğu görülmüştür. Bu odaklanma sorununu aşabilmek adına alınan destekler öğretmenlerin birebir dersler yaptıkları, rehberlik servisinin gerekli görüşmeleri sağladığı ve ailelerin manevi destek verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ Görüşmeye katılan veli, öğrenci ve öğretmenlere göre, depremzede öğrencilerin içinde buldukları psikolojik durumla ilgili olarak aldıkları desteklerin ailelerden verilen destek, uzman desteği olduğu görülmüştür.

Öneriler:

Depremler, öğrenciler üzerinde çeşitli etkiler yaratabilir. İşte depremlerin öğrenciler üzerindeki olası etkilerinden bazıları:

- ✓ Psikolojik Etkiler: Deprem deneyimi, öğrencilerde psikolojik etkiler yaratabilir. Bu etkiler arasında korku, endişe, travma, stres ve uyku sorunları yer alabilir. Öğrencilerde kaygı düzeyinde artış, konsantrasyon sorunları ve duygusal dengesizlik gözlenebilir. Bu durum, öğrencilerin akademik performansını etkileyebilir ve öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyebilir.
- ✓ Eğitim Kaybı: Şiddetli depremler, okulların kapatılmasına veya eğitim faaliyetlerinin geçici olarak durmasına yol açabilir. Bu durumda öğrenciler, belirli bir süre boyunca eğitimlerini alamazlar ve eğitim kaybı yaşarlar. Okulların hasar görmesi veya güvenli olmayan hale gelmesi nedeniyle, öğrencilerin eğitime devam etmeleri mümkün olmayabilir.
- ✓ Sosyal ve Duygusal Destek İhtiyacı: Depremden etkilenen öğrenciler, sosyal ve duygusal destek ihtiyacı duyabilirler. Deprem yarattığı stres, kaygı ve travma ile başa çıkmak için öğrencilere psikososyal destek sağlanması önemlidir. Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının karşılanması, toplumsal bağlantıların sürdürülmesi ve destekleyici bir ortamın sağlanması gerekmektedir.
- ✓ Okul Ortamında Değişiklik: Deprem sonrası, öğrencilerin eğitim aldığı okulun fiziksel olarak hasar görmesi veya kullanılamaz hale gelmesi durumunda, öğrenciler farklı bir okula geçmek zorunda kalabilirler. Bu durum, öğrencilerin uyum sürecini etkileyebilir ve yeni okul ortamına alışmalarını gerektirebilir.
- ✓ Afet Bilinci ve Hazırlığı: Depremler, öğrencilerde afet bilinci ve hazırlığı konusunda farkındalık oluşturabilir. Deprem öncesinde ve sonrasında afet hazırlığı konusunda eğitim verilmesi, öğrencilerin depremle başa çıkma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu, deprem riski altında yaşayan bölgelerde öğrencilerin ve toplumun genel olarak daha hazırlıklı olmasını sağlayabilir.

Bu etkiler, genel olarak depremin öğrenciler üzerindeki potansiyel etkilerini yansıtmaktadır. Ancak, her deprem ve etkilendiği bölge farklı olduğundan, etkiler değişebilir ve daha spesifik analizler gerektirebilir.

Türkiye'nin coğrafi konumuna bakıldığında, ülkemizin deprem kuşağında yer aldığı bilinmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın sonucunda oluşturulacak öneriler yalnızca depremzede öğrencilere, depremzede ailelere ya da depremzede öğrencilerle çalışan öğretmenlere yönelik değil, ülkenin her bir bireyine ve tüm kurumlarına yönelik öneriler olmalıdır.

- ✓ Ebeveyn eğitimleri düzenlenmeli, bu eğitimlerde ebeveynlere deprem, sel, yangın gibi doğal afet durumlarında ya da hayatlarını ciddi anlamda etkileyebilecek çeşitli kriz durumlarında neler yapmaları ve nasıl davranmaları gerektiği konularında kapsamlı eğitimler düzenlenmeli. Ayrıca ebeveynlerin böylesi krizlerin hayatlarında her zaman olabileceği ve bu durumlarda neler yapılacağı gibi konularda çocuklarını da zaman zaman bilgilendirmeleri sağlanmalıdır.
- ✓ Çocukların yaşadıkları her türlü felaketten daha az etkilenmelerini ve daha hızlı toparlanmalarını sağlayabilmek için ebeveynler kriz anlarında soğukkanlı ve sakin kalmalı; hızlı bir şekilde yeni bir düzen kurarak çocuklarının normal hayat rutinlerine dönmelerini sağlamalıdır.
- ✓ Deprem gibi büyük bir doğal afet yaşamış tüm bireylere ulaşılarak psikolojik durumlarına bakılmalı, psikolojik desteğe ihtiyaç duyan tüm bireyler tespit edilmeli, travmalarını atlatabilmeleri için ücretsiz psikososyal destek sağlanmalı.
- ✓ Normal hayat rutinine dönme sürecinde olan bir öğrenci okula da devam etmek durumundadır. Bu nedenle eğitimin her kademesinde görev yapan tüm eğitim personelinin (yönetici, öğretmen, temizlik ve hizmet personeli) ilk yardım ve aynı zamanda psikolojik ilk yardım konularında eğitim almaları zorunlu olmalıdır.
- ✓ Ülkemizin genelinde özellikle de deprem riski yüksek olan bölgelerde sık sık deprem tatbikatları yapıldığı bilinmektedir. Bu sayede deprem sırasındaki hasar en aza indirilmektedir. Ancak alınan zararların ardından neler yapılması gerektiği konusunda yeterli hazırlığın olmadığı görülmüştür. Bu konuda uygun politikalar geliştirilmeli, depremzedeler için göç etmekten daha kolay ve daha hızlı çözüm yolları bulunmalıdır.

KAYNAKÇA

AFAD. (2020). AFAD hakkında. Erişim tarihi: 12 Mayıs 2023, <https://www.afad.gov.tr/tr/hakkimizda>.

- Akcanbaş M., (2009), Çocuklarda ve Gençlerde Afet Psikososyolojisi El Kitabı (I), <http://mertakcanbas.blogcu.com/cocuklar-vegenclerde-afet-psikososyolojisi-el-kitabi-i/6232106>, [Erişim 29 Ağustos 2018].
- Aldrich, D. P. (2012). Building resilience: Social capital in post-disaster recovery. University of Chicago Press.
- Aldrich, D. P. (2012). Building resilience: Social capital in post-disaster recovery. University of Chicago Press.
- Avdar, R., & AVDAR, R. (2022). Türkiye’de yaşanan doğa kaynaklı afetlerin sosyo- ekonomik etkileri. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(1), 1-12.
- Aydın, N. Z. (2023). Depremde Boşalan Şehirler ve Olası Sorunlar: Kahramanmaraş Örneği. *Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrası İçin*, 61.
- Başçiftçi, F. (2020). Tektonik Hareketlerin Jeodezik Yöntemlerle İzlenmesi. *Mimarlık Bilimlerinde Güncel Araştırmalar*, 34.
- Birkmann, J. (2013). Measuring vulnerability to natural hazards: Towards disaster resilient societies. United Nations University Press.
- Bloor, M. ve Wood, F. (2006). Keywords in qualitative methods. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
- Büyükkaraciğan, N. (2016). Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim
- Cavallo, E., Galiani, S., Noy, I., & Pantano, J. (2013). Catastrophic natural disasters and economic growth. *Review of Economics and Statistics*, 95(5), 1549-1561.
- Cavallo, E., Galiani, S., Noy, I., & Pantano, J. (2013). Catastrophic natural disasters and economic growth. *Review of Economics and Statistics*, 95(5), 154
- Cheng J., Liang Y., Fu L., Liu Z., (2018), Posttraumatic stress and depressive symptoms in children after the Wenchuan earthquake, *European Journal of Psychotraumatology*, 9(1):1472992, 1- 12.
- Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (12), 195-219.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2017). Türkiye Afet Risk Azaltma Politikası ve Stratejisi. Erişim tarihi: 12 Mayıs 2023,
- Ekici S., Tuncel G., (2015), Göç ve İnsan, *Birey ve Toplum*, 5(9), 9-22.
- Felix E., Hernandez L.A., Bravo M., Ramirez R., Cabiya J., Canino G., (2011), Natural Disaster and Risk of Psychiatric Disorders in Puerto Rican Children, *Journal of Abnormal Child Psychol*, 39(4), 589-600
- Gökçekuş, H., Barlas, C., Almuhsen, M., & Eyni, N. (2018). Doğal ve insan kaynaklı afetler, sonuçları ve afet yönetimi.
- Güler, Ç., Çobanoğlu, Z., & Baskı, B. (1994). Afetler. *TC Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi*, 33.
- Güreşçi, E. (2023). Kahramanmaraş Depremi Sonrası Yeni Bir Tartışma Konusu Olarak Deprem Göçü. *Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrası İçin*, 47.
- Hansel T.C., Osofsky J.D., Osofsky H.J., (2015), Louisiana State University Health Sciences Center Katrina Inspired Disaster Screenings (KIDS): Psychometric Testing of the National Child Traumatic Stress Network Hurricane Assessment and Referral Tool, *Child & Youth Care Forum*, 44(4), 567-582.
- https://www.csb.gov.tr/genel/CSB_Dosya/AFET_POLITID_BELGESI.pdf.
- Işık, Ö., Aydınlioğlu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., & Ay, A. (2012). Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 82-123.
- Işıkhan, V. (2021). Afetlere müdahale eden yardım personelini güçlendirme. *Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler Uygulama ve Araştırma Merkezi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi* ; 7(2): 399-406
- Karaağaç, Y. (2023). Çevre Terörizmi Kapsamında Pkk Terör Örgütünün Orman Yakma Stratejisi Ve Sabotaj

- Karakaya I., Ağaoğlu B., Çoşkun A., Şişmanlar Ş.G., Yıldız Ö.Ö., (2004), Marmara Depreminden Üç Buçuk Yıl Sonra Ergenlerde TSSB, Depresyon ve Anksiyete Belirtileri, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 15(4), 259-263.
- Kişi, G. (2022). *Depremin sosyolojik boyutu: 2020 Elazığ depremedeleriyle yapılan niteliksel bir araştırma* (Master's thesis, TC Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Leblebici Ö., (2004), Doğal Afetlerde Kriz Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Oğuz, B. Ve Aydın, İ. S. (2016). Ortaokullarda Çalışan Türkçe Öğretmenlerinin Öğrenme Alanlarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(14).
- Özdemir, Ç. (2019). *Türkiye’de İç Göç Olgusu: 13 Mart 1992 Erzincan Depremi Özelinde İç Göçlerin İncelenmesi* (Master's thesis, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Pfefferbaum B., Houston J.B., North C.S., Regens J.L., (2008), Youth’s Reactions to Disaster and the Factors That Influence Their Response, *Prev. Res. Author Manuscript*, 15(3): 3-6.
- Smith, K. (2010). *Environmental hazards: Assessing risk and reducing disaster*. Routledge.
- Smith, K. (2010). *Environmental hazards: Assessing risk and reducing disaster*. New York, NY: Routledge.
- Smith, K. (2014). *Environmental hazards: Assessing risk and reducing disaster* (4th ed.). Routledge.
- Smith, K. (2016). *Environmental hazards: Assessing risk and reducing disaster* (6th ed.). Routledge.
- Smith, K., Petley (2012). *Environmental hazards: Assessing risk and reducing disaster* (5th ed.). Routledge.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6(4), 543-559.
- UNISDR. (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. United Nations Office for Disaster Risk Reduction.
- United Nations. (2015). Sendai framework for disaster risk reduction 2015-2030. Erişim tarihi: 12 Mayıs 2023, https://www.preventionweb.net/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf.
- Vermeiren, J. C. (1989). Natural Disasters: Linking Economics and The Environment With A Vengeance. Conference On Economics and The Environment. <http://cidbimena.desastres.hn/docum/crid/Abril-Mayo2005/CD2/pdf/eng/doc1610/doc161>
- World Bank. (2019). Disaster risk management: A World Bank operational manual. Erişim tarihi: 12 Mayıs 2023, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/31943>.
- Yiğit, Ş. (2012). Van Depremi Ve Göç. I. Ulusal Öğrenci Sempozyumu 27 – 28 Nisan 2012 İtü-Taşkışla